

๐๓๖ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ประจำปี ๒๕๖๕ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปี ๒๕๖๕

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๒ เริ่มมีบุคลากรระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อต้นปี ๒๕๖๔ ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินงานของ สวส. โดย สวส. ได้มีการติดตาม ควบคุม และรายงานความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อน และการดำเนินงานของ สวส. เป็นสำคัญ

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑. เนื่องจากเป็นหน่วยงานตั้งใหม่และเจ้าหน้าที่ใหม่ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบ และการประพฤติมิชอบ

๑.๒. ขาดบุคลากร เจ้าหน้าที่พัสดุ กรรมการเกี่ยวกับการพัสดุที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน

๑.๓. ความเสี่ยงด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธี มีรายละเอียดมาก ทั้งการกำหนดแผนการประกาศราคากลาง การประกาศจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับ การลงทะเบียน การบำรุงรักษา การจำหน่าย จึงอาจทำให้ผู้ปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้อง ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง

๒. ระบุความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

ตารางระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
<u>การจัดซื้อจัดจ้าง</u> ๑. ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบ เนื่องจากเป็นหน่วยงานตั้งใหม่และเจ้าหน้าที่ใหม่ ๒. ขาดบุคลากร เจ้าหน้าที่พัสดุ กรรมการเกี่ยวกับการพัสดุที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ๓. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีมีรายละเอียดและขั้นตอนทางเทคนิคมาก		/

๓. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงและประพหุติมิชอบ

พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสในการเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi-Quantitative) เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไป

กระบวนการประเมินความเสี่ยงของสำนักงาน จะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง การประเมินโอกาส ของการที่แต่ละเหตุการณ์จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	โอกาสที่จะเกิด
๕	มีโอกาสดเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูงมาก
๔	มีโอกาสดเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูง
๓	มีโอกาสดเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นบ้าง
๒	มีโอกาสดเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นน้อย
๑	มีโอกาสดเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นยาก

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น เป็นการพิจารณา ระดับความรุนแรงและมูลค่าความเสียหายจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ผลกระทบ
๕	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณสูง
๔	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณปานกลาง
๓	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อย
๒	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อยที่สุด
๑	ไม่เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณ

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยง อาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันทีเพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

สำนักงาน ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

๔. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

โดยการนำความเสี่ยงการทุจริต มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการนำระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact)

แผนภูมิแสดงความเสี่ยง (Risk Matrix)

ระดับการยอมรับความเสี่ยง (Degree of Acceptance)

โอกาส / ผลกระทบ	เกิดขึ้นยาก (๑)	เกิดขึ้นน้อย (๒)	เกิดขึ้นบ้าง (๓)	เกิดขึ้นสูง (๔)	เกิดขึ้นสูงมาก (๕)
สูงมาก (๕)	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
สูง (๔)	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
ปานกลาง (๓)	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
น้อย (๒)	๒	๔	๖	๘	๑๐
น้อยมาก (๑)	๑	๒	๓	๔	๕

- 1) ระดับความเสี่ยง 17 - 25 คะแนน (สูงมาก) ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด
- 2) ระดับความเสี่ยง 10 - 16 คะแนน (สูง) ต้องเฝ้าระวัง
- 3) ระดับความเสี่ยง 6 - 9 คะแนน (ปานกลาง) พอจะยอมรับได้ใช้วิธีควบคุมปกติ
- 4) ระดับความเสี่ยง 1 - 5 คะแนน (ต่ำ) ไม่ต้องมีการควบคุม

เมื่อนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงแต่ละรายการประจำปีนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ของความเสี่ยงและสาเหตุแล้วจะทราบได้ว่าความเสี่ยงที่ประเมินไว้นั้นจัดอยู่ในกรณีใด ดังนี้

๑. ความเสี่ยงที่ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ระดับความเสี่ยง ๑๖-๒๕ คะแนน) เป็นระดับความเสี่ยงที่สูงถึงสูงมาก และเกินระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงทันที โดยผู้บริหารต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. ความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง (ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๕ คะแนน) เป็นความเสี่ยงปานกลาง และมีระดับความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงโดยผู้บริบาลให้ความสนใจเฝ้าระวัง เพื่อควบคุมและพยายามลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยง ๖-๙ คะแนน) เป็นความเสี่ยงที่น้อย หรือมีระดับความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ แต่ต้องพยายามควบคุม มีเอกสารมาตรฐาน หรือมีมาตรการเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายสู่ระดับที่สูงขึ้น

๔. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง (ระดับความเสี่ยง ๑-๕ คะแนน) ใช้วิธีควบคุมตามกระบวนการทำงานปกติ ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม เป็นความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงน้อยมาก

๕. การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ

โดยมีการนำค่าความเสี่ยงรวมมาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ

ความเสี่ยงการทุจริต		ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง/สูงมาก
คุณภาพการจัดการ	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

ความหมายของคุณภาพการจัดการ

- ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการหรือองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน
- พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางที่ยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการหรือองค์กรแต่ยอมรับได้
- อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการและยอมรับไม่ได้

๖. มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

กรณีที่ประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตแล้วพบว่า กระบวนการใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามลำดับความรุนแรง

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ประจำปี ๒๕๖๕

ประเด็นความเสี่ยง : การทุจริตและการประพฤตินิชอบของสำนักงานฯ

กระบวนการ/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง			คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	ระดับ โอกาส ที่จะเกิด	ระดับ ผล กระทบ	ค่า ความ เสี่ยง รวม		ต่ำ/ ค่อนข้างต่ำ	กลาง	สูง/ สูงมาก
๑.ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบ เนื่องจากเป็นหน่วยงานตั้งใหม่ และเจ้าหน้าที่ใหม่		√		√			๒	๔	๘	ปานกลาง		√	
๒.ขาดบุคลากร เจ้าหน้าที่พัสดุ กรรมการเกี่ยวกับการพัสดุที่มี ความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน		√		√			๒	๔	๘	ปานกลาง		√	
๓.กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในแต่ละวิธีมีรายละเอียดมาก		√		√			๒	๔	๘	ปานกลาง		√	

ระดับความ เสี่ยง	ระดับ คะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันทีเพื่อให้ ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความ เสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ความเสี่ยง	กิจกรรมการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
<p>๑.ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบเนื่องจากเป็นหน่วยงานตั้งใหม่และเจ้าหน้าที่ใหม่</p> <p>๒.ขาดบุคลากร เจ้าหน้าที่พัสดุ กรรมการเกี่ยวกับการพัสดุที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน</p> <p>๓.กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีมีรายละเอียดมาก</p>	<p>๑. จัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้การดำเนินการตาม พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างฯและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการทำงานที่ถูกต้อง และให้เจ้าหน้าที่อื่นสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้</p> <p>๒. ขออัตรากำลังเพิ่ม แต่ไม่ได้รับการพิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และจะขออัตรากำลังเพิ่มในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ต่อไป จึงได้จ้างเหมาบริการผู้มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ</p> <p>๓.๑ จัดอบรมให้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญภายนอก</p> <p>๓.๒ จัดทำขั้นตอน คู่มือ เพื่อควบคุมให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคู่มือนั้น</p>